नानाजात्या हतास्तत्र नानादेशसमागताः। पताकाध्वजसम्पन्नं पदातीनां महद्बलं।
निवृत्तं विबभौ रौद्रं घोररूपं भयावहं। युधिष्ठिरपुरोगाश्च सहसैन्या महारथाः।
अभ्यधावन्महात्मानं पुत्त्रं दुर्य्योधनं तव। ते सर्व्वे तावकान् दृष्ट्वा महेष्वासान् पराङ्मुखान्। १९५
नात्यवर्त्तन्त ते पुत्त्रं वेलेव मकरालयं। तदद्भुतमपश्याम तव पुत्त्रस्य पौरुषं।
यदेकं सहिताः पार्थां न शेकुरतिवर्त्तितुं। नातिदूरापयातन्तु कृतबुद्धि पलायने।
दुर्य्योधनः स्वकं सैन्यमब्रवीद्भृशविक्षतं। न तं देशं प्रपश्यामि पृथिव्यां पर्व्वतेषु वा।
यत्र यातान्न वो हन्युः पाण्डवाः किं स्थितेन वः। अल्पञ्च बलमेतेषां कृष्णौ च भृशविक्षतौ।
यदि सर्व्वेऽत्र तिष्ठामो ध्रुवं नो विजयो भवेत्। विप्रयातांस्तु वो भिन्नान् पाण्डवाः कृतविप्रियाः। २०५
अनुसृत्य हनिष्यन्ति श्रेयान्नः समरे वधः। शृण्वन्तु क्षत्त्रियाः सर्व्वे यावन्तोऽत्र समागताः।
यदा शूरश्च भीरुश्च मारयत्यन्तकः सदा। को नु मूढो न युध्येत पुरुषः क्षत्त्रियो ध्रुवं।
श्रेयो नो भीमसेनस्य क्रुद्धस्याभिमुखे स्थितं। सुखः साङ्ग्रामिको मृत्युः क्षत्त्रधर्म्मेण युध्यतां।
मर्त्त्येनावश्यमर्त्तव्यं गृहेष्वपि कदाचन। युध्यतः क्षत्त्रधर्म्मेण मृत्युरेष सनातनः।
जित्वेह सुखमाप्नोति हतः प्रेत्य महत् फलं। न युद्धधर्म्मात् श्रेयान् वै पन्थाः स्वर्गस्य कौरवाः। २१०
अचिरेणार्जितान् लोकान् हतो युद्धे समश्नुते। श्रुत्वा तद्वचनं तस्य पूजयित्वा च पार्थिवाः।
पुनरेवाभ्यवर्त्तन्त पाण्डवानाततायिनः। तानापतत एवाशु व्यूढानीकाः प्रहारिणः।
प्रत्युद्ययुस्तदा पार्थां जयगृद्धाः प्रमन्यवः। धनञ्जयो रथेनाजावभ्यवर्त्तत वीर्य्यवान्।
विश्रुतं त्रिषु लोकेषु व्याक्षिपन् गाण्डिवं धनुः। माद्रीपुत्त्रौ च शकुनिं सात्यकिश्च महाबलः।
जवेनाभ्यपतन् दृष्ट्वा यतो वै तावकं बलं। २१५
इति श्रीमहाभारते शल्यपर्व्वणि संकुलयुद्धे ऊनविंशोऽध्यायः॥ १९॥
॥ सञ्जय उवाच॥ सन्निवृत्ते जनौघे तु शाल्वो म्लेच्छगणाधिपः। अभ्यवर्त्तत संक्रुद्धः पाण्डवानां महद्बलं।
आस्थाय सुमहानागं प्रभिन्नं पर्व्वतोपमं। दृप्तमैरावतप्रख्यममित्रगणमर्द्दनं।
योऽसौ महान् भद्रकुले प्रसूतः सम्पूजितो धार्त्तराष्ट्रेण नित्यं। सुकल्पितः शास्त्रविनिश्चयज्ञैः सदोपवाह्यः समरेषु राजन्।
तमास्थितो राजवरो बभूव यथोदयस्थः सविता चपान्ते। स तेन नागप्रवरेण राजन्नभ्युद्ययौ पाण्डुसुतान् समेतान्।
शितैः पृषत्कैर्व्विददार वेगैर्म्महेन्द्रवज्रप्रतिमैः सुघोरैः। ततः शरान् वै विसृजन् महारणे योधांश्च राजन्नयतो यमालये। ३०
नास्यान्तरं ददृशुः खे परे वा यथा पुरा वज्रधरस्य दैत्याः। ऐरावणस्यस्य चमूर्व्विमर्द्दे दैत्याः पुरा वासवस्येव राजन्।
ते पाण्डवाः सोमकाः सृञ्जयाश्च तमेकनागं ददृशुः समन्तात्। सहस्रशो वै विचरन्तमेकं यथा महेन्द्रस्य गजं समीपे।
स द्राव्यमाणन्तु बलं परेषां परीतकल्पं विबभौ समन्तात्। न चावतस्थे समरे भृशं भयाद्विमर्द्दमानन्तु परस्परं तदा।
ततः प्रभग्ना सहसा महाचमूः सा पाण्डवी तेन नराधिपेन। दिशश्चतस्रः सहसा प्रधापिता गजेन्द्रवेगं तमपारयन्ती।
दृष्ट्वा च तां वेगवतीं प्रभग्नां सर्व्वे त्वदीया युधि योधमुख्याः। सम्पूजयंस्ते तु नराधिपं तं दधुश्च शङ्खान् शशिसन्निकाशान्। ३५